

Novi plinovodi u Jugoistočnoj Europi

OPSKRBA PLINOM

VIŠE NEĆE BITI UPITNA

Čini se da su operatori europskih plinskih transportnih i sustava za skladištenje plina bili dobro pripremljeni za zimu. No, da je kojim slučajem došlo do poteškoća u tranzitu ruskog plina kroz Ukrajinu, došlo bi i s poteškoća u pokrivanju potreba za plinom u pojedinim zemljama Jugoistočne Europe. To bi se uskoro trebalo promijeniti izgradnjom više novih plinovoda.

U tijeku priprema za opskrbu plinom u sezoni grijanja 2019./2020., koja polako protječe, visoki dužnosnici Europske mreže operatora transportnih sustava za plin (ENTSO-G) naglašavali su iznimnu robusnost europske plinske infrastrukture i opskrbe europskih zemalja plinom. Tako su već do početka studenoga prošle godine kapaciteti većine europskih podzemnih skladišta plina bili zapunjeni i ona su bila spremna za bilo kakve poremećaje u sezoni grijanja, što je vrijedilo i za prihvatne terminale za ukapljeni prirodni plin (LNG), čija je popunjenost kapaciteta bila najveća u proteklih osam godina.

Ipak, da je unatoč tako dobrom stanju cijelog europskog sustava za opskrbu plinom

► Postojeći i planirani plinovodi u zemljama Jugoistočne Europe

u siječnju došlo do značajnijih poremećaja, npr. do prekida tranzita ruskog plina kroz Ukrajinu, što je rizik koji se nikada ne smije smetnuti s uma, pojedine članice Europske unije u Jugoistočnoj Europi našle bi se u velikim problemima. Primjerice, u tom slučaju Bugarska ne bi mogla pokrivati čak 60% svojih potreba za plinom, dok su ti udjeli u Rumunjskoj i Grčkoj ipak mnogo manji (u Rumunjskoj 10%, a u Grčkoj 3%).

Naime, sve tri zemlje najveći dio svojih potreba za plinom podmiruju uvozom iz Rusije, pri čemu je Bugarska u najnepovoljnijem položaju jer Rumunjska dio svojih potreba pokriva iz vlastite proizvodnje, a Grčka ima terminal za LNG na otoku Revithoussa u blizini Atene koji omogućava uvoz plina iz cijelog svijeta.

NOVI PLINOVODI KAO RJEŠENJE

Takvo stanje ubrzo bi se trebalo promijeniti, kada budu dovršeni projekti novih plinovoda kojima će do tih zemalja stizati ruski ili azerbajdžanski plin. Tako plinovod Turski tok po dnu Crnog mora izravno, zaobilazeći

Ukrajinu, do Turske već dovodi ruski prirodni plin, dok će Južni plinski koridor koj čine Transanadolijski plinovod (TANAP) i Transjadranski plinovod (TAP) služiti za isporuku azerbajdžanskog plina preko Turske, Grčke i Albanije do Italije.

Kako bi se barem malo ublažio razmjerno nepovoljan položaj Bugarske u mreži opskrbe plinom u Jugoistočnoj Europi, bugarski operator plinskog transportnog sustava Bulgartransgaz već nekoliko godina gradi interkonekcije prema susjednim zemljama: Turskoj, Grčkoj, Rumunjskoj i Srbiji kojima će se povezati na ranije spomenute plinovode, ali i sav taj plin usmjeriti dalje prema Europi.

TURSKI TOK

Plinovod Turski tok sastoji se od dvije cijevi i predviđen je za ukupni kapacitet transporta 15,75 milijardi m³ plina godišnje. Proteže se u duljini 930 km, najvećim dijelom po dnu Crnog mora, od gradića Anape u Krasnodarskom kraju na ruskoj obali Crnog mora do sela Kiyıköya u pokrajini Kırklareli u europskom dijelu Turske. Uz prigodnu svečanost

i nazočnost ruskog predsjednika Vladimira Putina i turskog predsjednika Recepa Tayyipa Erdoğana u pogon je pušten 8. siječnja ove godine, dok su prve isporuke ruskog plina za Bugarsku, Grčku i Sjevernu Makedoniju započele nekoliko dana ranije.

Kako bi se iz njega mogle opskrbljivati Bugarska, Rumunjska pa i Moldavija, bugarski operator plinskog transportnog sustava u posljednjih je nekoliko godina, kao što je ranije spomenuto, ostvario više značajnih projekata. Pri tome je najznačajniji Transbalkanski plinovod na kojem su provedene značajne prilagodbe i proširenja kako bi omogućio transport plina u smjeru od juga prema sjeveru Bugarske, što je obratno od onoga za koji je prvobitno bio predviđen.

BALKANSKI TOK

Plinovod Balkanski tok duljine 475 km spajat će istok i zapad Bugarske. U prvoj bi fazi njime od turske do srpske granice trebalo biti transportirano 4 mlrd. m³ plina godišnje, pri čemu će se ponajviše raditi o ruskom plinu koji će plinovodom Turski tok stizati za pokrivanje srpskog tržišta.

Bulgartransgaz je u rujnu prošle godine gradnju tog plinovoda povjerio saudijsko-talijanskom konzorciju Arkad. Radovi bi trebali biti dovršeni do kraja godine, baš kao i na novoj bugarsko-srpskoj interkonekciji. U drugoj fazi projekta, kada bi kapacitet plinovoda trebao dosegnuti 10 mlrd. m³ plina, predviđena je gradnja još dvije kompresorske stanice, što bi trebalo biti dovršeno sljedeće godine.

Time će se omogućiti transport ruskog plina iz Turskog toka kroz Bugarsku i Srbiju prema Mađarskoj.

PLINOVOD BRUA

Plinovod BRUA trebao bi, kako mu i naziv govori, povezivati Bugarsku, Rumunjsku, Mađarsku i Austriju. Njegova će uloga biti višestruka: s jedne će strane značiti novi pravac za dobavu ruskog plina u Mađarsku i Austriju, gdje se nalazi jedno od glavnih europskih plinskih čvorišta, CEGH u Baumgartenu pokraj Beča, dok će s druge strane njime Rumunjska na europsko tržište moći transportirati prirodni plin iz svojih crnomorskih polja.

U listopadu prošle godine bugarsko-grčka tvrtka ICBG sklopila je ugovor za izgradnju spoja tog budućeg plinovoda na dionicu plinovoda TAP koja prolazi kroz istočnu Grčku, što bi trebalo biti dovršeno do kraja ove godine. Transportni kapacitet tog plinovoda iznositi će 3 mlrd. m³.

JUŽNI PLINSKI KORIDOR

Transjadranski plinovod (TAP) je ključan dio Južnog plinskog koridora duljine čak 3500 km kojim će se plin iz azerbajdžanskih plinskih polja u Kaspijskom jezeru isporučivati u Italiju. Plinovod započinje na tursko-grčkoj granici, prolazi kroz sjevernu Grčku i južnu Albaniju i po dnu Otrantskih vrata dolazi do Apulije, jugoistočnog dijela talijanske 'čizme'. Prvi transport plina TAP-om očekuje se u listopadu ove godine. U prvoj fazi će transportni kapacitet iznositi 10 mlrd. m³ godišnje, što bi se nakon izgradnje druge cijevi u drugoj fazi projekta trebalo udvostručiti.

Južni plinski koridor se za sada ostvaruje u skladu s planovima. Tako je potkraj studenoga prošle godine ostvaren spoj TANAP-a i TAP-a, dok je sam TANAP u pogonu još od srpnja 2018., kada su krenule prve isporuke plina iz Azerbajdžana do 1350 km udaljenog grada Eskişehir u Turskoj. Ukupna duljina TANAP-a iznosi 1800 km i u cijelosti je položen po kopnu, po prilično zahtjevnom planinskom i brdovitom terenu zapadnog Azerbajdžana, Gruzije i središnje i istočne Turske.

Kapacitet TANAP-a iznosi 16 mlrd. m³ godišnje, od čega je 6 mlrd. m³ predviđeno za pokrivanje turskog tržišta, dok će se ostatak upućivati prema Europi, ponajviše u 'plinom gladnu' Italiju. No, u budućnosti bi se taj kapacitet mogao povećati, najprije na 24 i potom na 31 mlrd. m³ plina godišnje, već kako potražnja bude rasla. ■

Izvor: VDI Nachrichten 49/50/2019

VDI Nachrichten 49/50/2019